

GOVOR PREDSEDNIKA IAS OB IZVOLITVI

Spoštovana članica in člani IAS,

Najprej bi se rad tudi jaz v imenu vseh treh članov predsedstva zahvalil Skupščini IAS za zaupanje, ki ste ga nam izkazali.

Zavedam se, da bo zame biti predsednik IAS in hkrati direktor IJS težavna kombinacija, ki bo zahtevala od mene zelo velik angažma. Zavedam se tudi, da bi morebiti kdo to kombinacijo lahko videl kot premočan vpliv IJS na delo IAS ali pa celo obratno, da bi komu na IJS ne bila po godu moja nekakšna pretirana naklonjenost inženirstvu. A kar se mene tiče, gre samo za eno stvar, našo skupno, ustvariti fronto za razvoj.

V svojem mandatu nameravam krepiti usmeritev IAS, ki smo jo poimenovali TEHNOLOŠKA AVTOCESTA. Izrazu, ki je, kot nekateri veste, celo moja invencija, lahko pripišemo močno simboliko. V prvi vrsti gre za celovito izgradnjo infrastrukture in človeškega kapitala za tehnološki razvoj in za usmeritev v družbo znanja. Če potrebujemo odlično znanost in odlično gospodarstvo, potrebujemo dvakrat toliko odlične povezave med njima, saj poteka izmenjava enako zahtevno in enako obsežno v obe smeri. Avtocesta je nujna tudi zaradi tega, ker omogoča prehitevanje tistih, ki gredo hitreje.

K temu gre dodati, da se moramo otresti miselnosti, da so temeljne, aplikativne raziskave in razvoj neodvisne in ločene dejavnosti. Da se aplikativna raziskava začne tam, kjer se konča temeljna in da se razvoj začne tam, kjer se končata prvi dve. Temeljne in aplikativne raziskave ter razvoj so prepleteni, soodvisni, aktivnost na enem področju je hkrati tudi aktivnost na drugih dveh. Vsak zase ne more obstajati. Ravno zato mora biti med njimi zgrajena ta tako imenovana tehnološka avtocesta, ravno zato mora ta biti široka in mogočna.

Radosti me, da se vendarle razvija prepričanje, da je razvoj znanosti podlaga tehnološkemu razvoju in tudi obratno, da je tehnološki razvoj podlaga znanosti. Ravno različnost in sodelovanje med njima je temelj novih dosežkov na obeh področjih. Vprašujem, kdo drugi lahko bolje predstavlja to povezavo in soodvisnost, kot jo lahko mi, torej člani IAS, s sestavo članstva, s svojim prepričanjem, s svojim delom in medsebojnim sodelovanjem. Pred nekaj dnevi je nek zelo uspešen gospodarstvenik, ki se ga spomnim nekdanj kot kritika slovenske znanosti, izjavil, da ne vidi več razkoraka med znanostjo in gospodarstvom. Ne dvomim, da je k temu prispevalo tudi naše dolgoletno zalaganje na tem področju.

Mislim, da razkorak je in bo še dolgo ostal, a povedana izjava dokazuje, da se ga da premostiti (kot trdimo), če ustvarimo primerne pogoje.

IAS, lahko s ponosom ugotovimo, temelji na bleščečih tradicijah slovenskega inženirstva, na imenih, ki so se zapisali v svetovno zgodovino, kot sta Jurij Vega in Jožef Stefan. Pred časom sem bil na letni konferenci evropskih raziskovalnih

inštitutov, kjer je tajnik združenja (Luksemburžan) z velikim zanosom v plenarnem nagovoru pred 300 predstavniki evropskih inštitutov z navdušenjem govoril o Hermanu Potočniku.

V akademiji se združujemo zaradi najvišjega cilja, biti član IAS pomeni pripadnost stvari, odgovornost in delo, je tudi častljivo javno priznanje, vendar ni stopnica k pridobivanju družbenih privilegijev. Tudi zaradi tega ne smemo dovoliti, da bi v naši akademiji kadar koli prevladala interesna prijateljstva ali celo (bognedaj) politične, karieristične in podobne stranpoti.

Premnogo stvari je Slovenija v zadnjih dvajsetih letih zapeljala v napačno smer, ker se je tako lahko naslanjala na zaslužkarje in pohlepneže vseh sort, na ignoranco, tiste, ki so nas in naše otroke, kot se je zdaj pokazalo, le izropali ali zadolžili. IAS pri takih dogajanjih ne more in ne sme molčati, mora jih prepoznati in obelodaniti, mora na njih opozarjati in se jim zoperstavljati.

Najlažje je biti konformist in se slepo podrežati temu, kar se dogaja, tudi biti a-priori proti, ni zelo daleč od tega, je le druga oblika konformizma. Če želimo postati razvojna družba, ne zadostuje biti proti. Zavzemati se je potrebno in zlasti delati ZA, vendar za presežke, za ljudi, ki naredijo, ki premikajo, ki gredo preko sedanjih meja, ki presegajo meje znanega in mogočega v vseh delih družbenega življenja. Še posebej pa na področju inženirstva, ki je bilo v zadnjih dvajsetih letih potisnjeno na rob odločanja in družbenega priznanja.

Še ono reč ne smem spregledati. Vsaka sodobna družba potrebuje tudi kakovostne uradnike, ki opravljajo svojo funkcijo kot druge celice telesa. A birokrati, ti so pa rakaste celice, ki jih je potrebno čim preje odkrivati in odpravljati, da se ne pretvorijo v neozdravljive metastaze po vsem telesu.

Karkoli je človeštvo dobrega naredilo, je temeljilo na idejah in delu ustvarjalcev, raziskovalcev, znanstvenikov in vrhunskih inženirjev. Nanje se moramo nasloniti. Ne na debaterje vseh sort, ki jih v tej deželi ne manjka skupaj s prej že omenjenimi plašitelji ustvarjalnih muz.

Danes bi rad poudaril tudi sodelovanje s SAZU. Prepričan sem, da sta SAZU in IAS naravna in komplementarna zaveznika in da morata akademiji delovati v sinergiji. Zavzemanje za razvoj je naša skupna premisa. Rad bi, da bi se akademiji angažirali okrog kakšnega konkretnega skupnega cilja, saj bodo učinki multiplikativni, ne samo podvojeni.

Na koncu se želim zahvaliti prof. Borutu Mavku, ki je z današnjim dnem zaključil mandat podpredsednika, za opravljeno delo in za njegovo predanost naši akademiji, ter dr. Matjažu Lukaču, ki je zaključil mandat predsednika in nadaljuje kot podpredsednik. Menim, da je Matjaž v letu, ki je za nami, odigral pomembno vlogo pri oblikovanju podobe in vloge IAS.

Zame ni vprašanje, ali porabiti svojo energijo za to, da bi ustvarili, kot sem to imenoval, fronto za razvoj, še manj je vprašanje, kako umestiti IAS na pravo stran frontne linije.

Kajti IAS JE fronta linija.

Prof. dr. Jadran Lenarčič
Predsednik IAS

Ljubljana, 29. marca 2011